

Indiens strategiska fördel över Kina i Afrika

av Constantino Xavier

Kinas omfattande och ökande ekonomiska förbindelser med den afrikanska kontinenten har fått stor uppmärksamhet i böcker, tidskrifter och på dagstidningars ekonomisidor. Indien, den andra asiatiska giganten som kraftigt utökar sina ekonomiska relationer med Afrika, har hamnat i mediaskugga. I följande artikel diskuteras Indiens ekonomiska strategi gentemot Afrika och en jämförelse görs mellan Indien och Kina i detta hänseende.

Indien saknar materiell kapacitet och profil för att efterlikna eller direkt konkurrera med Kina i Afrika, konstateras i artikeln. Samtidigt kan Indien inte bortse från Pekings väldiga inflytande och områden där de båda aktörernas intressen i allt högre grad kolliderar. Lösningen skulle kunna finnas i ett långsiktigt utforskande av särskilda sektorer där Indiens relativt utnyttjade mervärde kan omvandlas till en strategisk fördel gentemot Kina, skriver Constantino Xavier, verksam vid den indiska tankesmedjan Institute for Defence Studies & Analyses i följande artikel.

Efterlikna vs singularism

Bjud in någon att tala om Afrika i New Delhi och du kommer nästan säkert att börja diskutera Kina och lyssna på en sörjande kör om Indiens oförmåga att hålla fast vid "Drakens safari". Dessa desillusionerade röster representerar *hökaktiga* emulationister - de som anser att Indien bör följa och matcha kinesiska aktiviteter i Afrika steg för steg, utan dröjsmål eller tvekan. För dessa beundrare av *realpolitiska* principer handlar det om konkurrens: Afrika är enbart i ytterligare ett strategiskt sammanhang där Indien kommer att blint följa och matcha Kinas manövrer, om landet vill behålla sin stormaktsambition intakt.¹

Å andra sidan har du *singularisterna* (inklusive ett ökande antal desillusionerade *emulationister*) som representerar den andra ytterligheten och motsätter sig eventuella jämförelser med Kina och understryker Indiens "absolut unika". I detta perspektiv är en Afrikapolitik faktiskt onödig. Dessa liberala indiska optimister gläder sig särskilt åt afrikanska anklagelser föreställande kineserna som "merkantilistiska mandariner". *Singularisterna* motsätter sig därför emulationisternas konkurrenskraftslogik och vill tro att afrikanerna så småningom kommer att inse kostnaderna för den kinesiska modellen och välja Indien som sin privilegierade partner.

Båda tillvägagångssätten har misslyckats med att tjäna indiska intressen i Afrika och har ofta resulterat i suboptimal politik. Å ena sidan har *emulationisternas* strate-

gier inneburit ett högt pris eftersom de ignorerar det faktum att Indien helt enkelt saknar den ekonomiska och politiska förmågan att konkurrera med kineserna. Till exempel har Indiens statliga olje-, gas- och gruvföretag en lång historia av förlorade anbud och chanser mot kineserna, med början 2006 och Angolas sammanbrott² och, mer nyligen, i ett stort etiopisk järnvägsprojekt.³ På den politiska fronten lockade indisk-afrikanska toppmötet i Delhi 2008 bara 14 afrikanska stats- och ledande regeringstjänstemän, jämfört med 48 i Peking två år tidigare.

Inte heller har *singularisternas* strategier visat sig vara effektiv. Att samtidigt stärka när det gäller fördelarna med en påstådd "Indisk modell" (som ingen egentligen bryr sig om att definiera) har ofta resulterat i strategisk tröghet. Resultatet är ett allmänt ointresse av att se Indiens närvaro i Afrika i jämförande termer och därmed undervärdering av kontinentens betydelse för Indiens externa intressen.

Hur övervinner man då detta extrema dödläge och optimerar Indiens närvaro i Afrika? Kinas inflytande i Afrika ger dem obestridliga fördelar jämfört med Indien: handelsvolym och förmånliga tullar; kvalitet, snabbhet och effektivitet i bistånd och krediter; regelbundenhet i bilaterala dialoger och strategiska partnerskap; intensitet i försvarsrelationer; utövande av diplomatiskt inflytande ... Beijing är före Delhi i det mesta, om inte alla dessa indikatorer. I stället för att efterlikna Kina eller, å andra sidan, att neka någon jämförelse med sin granne i norr, bör Indien identifiera

attribut som skiljer det positivt från Kina och som därför kunde utforskas som en långsiktig strategisk fördel.

Affärsmodell: “att lära ut hur man fiskar”

Till skillnad från den statscenterade kinesiska modellen som till stor del är inriktad på resursutvinning och nödvändig infrastruktur, är Indiens ekonomiska närvaro i Afrika präglad av den privata sektorn, inklusive ett stort antal små och medelstora företag.⁴ Förutom resurser och infrastruktur har Indien ristat ut nischer såsom informations- och telekommunikationsteknik, utbildning och hälsovård.

Det av Indien sponsrade panafriskanska e-nätverket (i partnerskap med Afrikanska Unionen) länkar samman 53 länder genom tele-medicin, -utbildning och -förvaltning, och spelar en avgörande roll för att främja kompetens och mänskliga resurser som är nödvändiga för Afrika för att utvecklas i ett hållbart sätt. Dessa projekt kräver stora investeringar men på lång sikt kommer de att betala sig då afrikanska länder börjar inse Indiens mervärde i att bidra inte bara till kvantitet, utan också till kvaliteten i deras ekonomiska tillväxt.

Att röra sig bortom Kinas smala ekonomiska fokus på resurser kommer också att skydda de afrikanska länderna från “holländska sjukan” - beroendet av export av naturresurser och en hög växelkurs som kväver produktivitet och internationell konkurrenskraft för de inhemska industri- och tjänstesektorerna. Medan Kinas ekonomiska relationer med Afrika faktiskt underblåser denna perversa effekt, erbjuder Indiens affärsmodell helande instrument genom att stimulera lokal produktivitet, särskilt inom den privata sektorn. New Delhi bör inte skygga för att understryka och offentliggöra detta i bilaterala och multilaterala sammanhang: istället för att bara “mata fiskar” och föreviga Afrikas beroende av externa krafter, lär den kontinenten hur man fiskar själv.

Afrikanska länder är redan benägna att erkänna Delhis mervärde i främjandet av en hållbar ekonomisk tillväxt: Indien är fortfarande det enda asiatiska landet i Afrikanska Unionens *Capacity Building Foundation*. Och Indiens *Technical and Economic Cooperation Programme* (ITEC) har varit så framgångsrik bland de tusentals afrikanska studenter och diplomater som valt Indien för utbildning sedan 1960-talet, att det nu genomgår en snabb expansion.⁵

Förläggning: närhet och överlappande säkerhetsintressen

Det finns inga direktflyg mellan Johannesburg och Shanghai eller Peking men Mumbai är mindre än nio timmar bort från detta stora sydafrikanska luftnav. Och det enda direktflyget mellan Etiopien till Beijing mellanlandar i New Delhi. Sammankopplade vid västra Indiska oceanen har Indien och Afrika en geografisk närhet och flera kontaktpunkter som måste utforskas.

2008 hade Indien blivit den största bidragsgivaren till FNs operationer i Afrika, med en sammanlagd insats på totalt mer än 30.000 personer som deltar i fredsbevarande, humanitära och valövervakningsuppdrag.⁶ Men detta åtagande ger inte i sig en direkt fördel över Kina, som också bygger upp sin militära närvaro över hela kontinenten.⁷

Istället är det på den östafrikanska kusten Indien har en särskild fördel som en potentiell säkerhetsleverantör. Pirathotet längs Somalias och Östafrikas kust, som ofta sträcker sig långt ut över havet, erbjuder den indiska flottan en fantastisk möjlighet att utveckla sina marina ambitioner. Genom att hålla dessa viktiga farleder för kommunikation och strategiska chokepoints (inklusive Adenviken och Moçambiquekanalen) säkra, och genom att utveckla de marina resurserna i de östafrikanska staterna genom ökade gemensamma övningar, nya avlyssningstjänster, och att tillhandahålla fartyg, kommer Indien att öka sin leveranskapacitet och inta en strategisk position, åtminstone inom östafrikanska säkerhetsammanhang.

Indiens nyliga initiativ att stå som värd för det första årliga *Indian Ocean Naval Symposium* i Delhi (från vilket Kina var utesluten), liksom sitt åtagande att återuppliva den döende *Indian Ocean Rim Association for Regional Cooperations* är viktiga steg i att utforska närhet till och överlappande säkerhetsintressen med Afrika, och en fördel gentemot Kina. Enstaka taktiska trianguleringar med andra säkerhetspartners, såsom IBSA sjöstridskrafter, den nya Africom, eller EU och Natos sjöstridskrafter i Adenviken, kan ytterligare stärka denna fördel.

Demokrati: regimens fördel

När ”Kina i Afrika”-begreppet framträdde, påstods afrikanska regeringar ofta att vara angelägna om att kopiera Kinas centraliserade och intoleranta politiska struktur.⁹ Delhis emulationister föraktar ofta Indiens demokrati som ett centralt hinder för landets framträdande utåt och avundas ofta den kinesiska auktoritära kapaciteten att “få saker gjorda” i Afrika. Men lite tyder på att afrikanska regeringar i praktiken har försökt att kopiera de politiska funktioner som upprätthåller den stora kinesiska omvandling sedan 1978.

Istället har oöverträffade nivåer av ihållande ekonomisk tillväxt faktiskt bidragit till Afrikas demokratiska konkurrenskraft och till pluralistiska institutioner.¹⁰ Utan att falla för frestelsen att exportera eller påtvinga sina politiska institutioner på Afrika, kunde Indien kanske kasta sina traditionella hämningar och börja utöva sin moralistiska utrikespolitiska diskurs om demokrati och mänskliga rättigheter. Som en av grundarna av *Community of Democracies*, har Delhi en möjlighet att utforska denna “regimfördel” över Kina i Afrika, åtminstone indirekt.

Till exempel deltog nio afrikanska delegationer vid en internationell konferens om federalism, med New Delhi som värd, 2007. Nigerias vicepresident uttryckte sitt lands intresse för att lära från Indiens framgångsrika erfarenhet av federal demokrati. Flera afrikanska länder har uttryckt intresse för att arbeta med valkommissionen i Indien för att studera och återskapa Indiens unika elektroniska omröstningssystem. Indiens pulserande bas av lokala institutioner och oberoende rättssystem och som bygger på rättsstatsprincipen är två andra områden där Indien kan dela sin unika expertis genom tekniskt samarbete, och därmed tillmötesgås vissa afrikanska intressen och samtidigt få övertaget gentemot Kina.

Diplomati: Sydlig makt

Kina och Indien ligger båda på norra halvklotet, men tävlar paradoxalt nog också vildsint om att bli ledare för det “globala Syd”, som vid handelsförhandlingarna i Doha eller vid klimat-

toppmötet i Köpenhamn. Men Indien har en klar fördel som traditionell “överbyggande” eller en “positiv effekt”.¹¹ I bjärt kontrast till Kinas radikala ideologiska och interventionistiska drag under 1950- och 1960-talen spelade Delhi en mycket mer konstruktiv diplomatisk roll för att stödja de afrikanska oberoende rörelserna i Förenta Nationerna.

Indiens ledande roll som “Colombo Power” för att bilda den Alliansfria rörelsen i Bandung och dess centrala roll inom det afro-asiatiska FN-blocket under 1960-talet har förtjänat en ständig respekt som en “Syd makt”. Exempelvis, till skillnad från Kina, var Indien ett av de länder som grundat utvecklingsländernas samarbetsgrupp G-77 och det har varit 77-gruppens ordförande vid två tillfällen.

Indien är också medlem i den inflytelserika *Common Wealth* och i hjärtat av den imponerande södra trilaterala (och tri-kontinentala) Indien-Brasilien-Sydafrika (IBSA) axeln vilket ger landet en strategisk fördel att samarbeta med Södra Afrikas samarbetsorganisation *Southern African Development Community* (SADC) och Afrika söder om Sahara. Denna profil möjliggör för Delhi en klar fördel men är tyvärr fortfarande till stor del utforskad eftersom många av den gamla tidens *Africanist*-diplomater som tjänstgjorde vid utrikesministeriet gått i pension under det senaste decenniet.

Diasporan: Den privilegierade tillgångskanalen

En sista potentiell fördel är att finna i den kulturella närheten mellan Afrika och Indien. Den stora indiska diasporan spelar en viktig faktor i detta avseende: vid en uppskattning 2001 identifierades nära hundra tusen indiska medborgare som bor i Afrika, med mer än hälften i östra och södra Afrika. På toppen av detta finner vi senare invandrare, det finns fler än en miljon människor av indiskt ursprung som bosatt sig i Afrika i många generationer (närmare en miljon i Sydafrika, 25.000 i Madagaskar, 15.000 i Zimbabwe, och 8000 i Nigeria).¹²

Till skillnad från den nyare och radikalt segregerade kinesiska “arbetskraftsdiasporan” som ofta har lett till friktioner och protester i Afrika, är dessa samhällen av indiskt ursprung helt integrerade och ofta intresserade av att erbjuda sin affärsexpertis som konsulter till indiska investeringsprojekt. Deras lokala kontakter presenterar också ofta Delhi med privilegierade kanaler för att få tillträde till politiska nyckelpersoner och företrädare indiska intressen i stunder av kris. I Liberia stannade till exempel lokala indiske hederskonsuln, en lokal företagare av indiskt ursprung, kvar i Monrovia under de olika inbördeskrigen när de flesta andra diplomatiska beskickningar var tvungna att stänga ner.¹³

Samtidigt erbjuder Indien också utöver geografisk närhet också ett mycket mer informellt och öppet samhälle: rasism mot afrikaner i Indien är inte ovanligt, men långt under de nivåer som Kina upplevt. För det ökande antalet afrikanska investerare och studenter som vill utomlands erbjuder engelsktalande Indien därför en mycket attraktiv destination: ett ökande antal afrikanska affärsmän stadigvarande bosatta i Delhi och Mumbai, och mer än 10.000 afrikanska studenter anmäler sig årligen till indiska universitet, många av dem med stöd av den indiska regeringen.¹⁴

Utforska fördelen

Shashi Tharoor, tidigare minister vid utrikesdepartementet, som fokuserat på relationerna med Afrika, underströk att “vi har en möjlighet att åtnjuta en privilegierad ställning i många afrikanska länder som vi skulle vara dumma om vi inte utvecklade.”¹⁵ Denna “möjlighet” finns i just de fem dimensioner som diskuterats ovan, där Indien erbjuder Afrika ett mervärde som, strategiskt utforskat, skulle ge Indien en långsiktig fördel över Kina och andra konkurrenter.

Att fokusera på dessa specifika sektorer, utöver de alternativ på modet med stötande *emulationister* eller passiva *singularister*, kommer också att hjälpa Indien att klargöra sina prioriteringar, optimera sina politiska processen och ingjuta sin Afrikapolitik med större strategisk djup.

Artikeln publiceras i svensk översättning med tillstånd av Institute for Defence Studies & Analyses (IDSA) och artikelförfattaren.

Constantino Xavier är forskare vid Institute for Defence Studies & Analyses (IDSA) i New Delhi.

Institute for Defence Studies & Analyses (IDSA) grundades i New Delhi i Indien 1965. Institutets uppgift är att göra objektiva bedömningar av frågor om nationell och internationell säkerhet. Initiativet till att inrätta institutet kom ifrån Indiens dåvarande försvarsminister Shri Yeshwantrao Chavan, som var en av institutets grundande medlemmar. Under de senaste fyrtio åren har IDSA spelat en avgörande roll i utformandet Indiens utrikes- och säkerhetspolitik, bland annat med hänsyn till kärnvapen, militära utgifter och konventionella och icke-konventionella hot mot Indien. Sedan starten har IDSA fungerat som ett forum för debatt inom viktiga aspekter av nationell och internationell säkerhet. Institutet bedriver flera nationella och internationella konferenser varje år, och genomför regelbundet rundabordssamtal och workshops om viktiga händelser. Institutet ger också ut böcker, forskningsrapporter och annan dokumentation.

IDSA:s hemsida har adressen: www.idsa.in

Noter:

1. See “New Delhi’s great power ambition,” in Watershed.com.br: http://www.watershed.com.br/interna_new.asp?cod=271
2. “ONGC loses Angolan bid to China,” in Hindustan Times: <http://www.hindustantimes.com/ONGC-loses-Angolan-bid-to-China/Article1-1...>
3. “India’s complacency leads to Chinese takeover of huge Ethiopian rail project,” <http://blogs.telegraph.co.uk/news/montymunford1/100044214/india%E2%80%99s-complacency-leads-to-chinese-takeover-of-huge-ethiopian-rail-project/>
4. For a detailed survey of these different economic cooperation models, see Harry Broadman’s *Africa’s Silk Road: China and India’s New Economic Frontier*, accessible at <http://go.worldbank.org/PKNA9OP5E0>
5. See “India’s Technical and Economic Cooperation Programme,” <http://indiaafricaconnect.in/itec.php>
6. Ruchita Beri (2008), “India’s Role in Keeping Peace in Africa,” *Strategic Analysis*, vol. 32, no. 2, pp. 197-221. <http://dx.doi.org/10.1080/09700160801994852>
7. Susan Puska, “Military backs China’s Africa adventure,” <http://www.atimes.com/atimes/china/if08ad02.html>
8. Shashi Tharoor, “Indian Ocean Unity,” <http://www.project-syndicate.org/commentary/tharoor21/English>
9. Martyn Davies (2008), “China’s Developmental Model Comes to Africa,” *Review of African Political Economy*, vol. 35, no. 115, pp. 134-137, <http://dx.doi.org/10.1080/03056240802021450>
10. See Augustin K. Fosu, “Democracy and growth in Africa: Implications of increasing electoral competitiveness,” <http://ideas.repec.org/a/eee/ecolet/v100y2008i3p442-444.html>
11. The concept has been developed by Sunil Khilnani in “Bridging identities: India as a positive power?,” <http://www.foresightproject.net/publications/readers/article.asp?p=5572>
12. Estimates by the High Level Committee on the Indian Diaspora, whose report is accessible at <http://www.indiandiaspora.nic.in/contents.htm>
13. See Nitin Pai’s interview with Shashi Tharoor, “The capacity to engage,” *Pragati*, <http://pragati.nationalinterest.in/2009/12/the-capacity-to-engage/>
14. “African students favour India over Europe and US,” http://www.dnaindia.com/academy/report_african-students-favour-india-ove...
15. Shashi Tharoor, “The capacity to engage,” *Pragati*, <http://pragati.nationalinterest.in/2009/12/the-capacity-to-engage/>